

Sreda, 16. novembar 2005.

Svedok Zlatko Odak

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.05 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Prvo da čujemo gospodina Keja (Kay). Gospodine Kej, izvolite.

ADVOKAT KEJ: Da, časni Sude. Što se tiče jučerašnjeg pitanja u vezi sa zdravljem optuženog i poteškoćama sa sluhom koje trenutno ima, čini nam se da jedan sistem koji je korišten tokom suđenja, da optuženi može da čuje dobro, je bio taj da se tu stavi nekoliko zvučnika kako bi mogao da prati postupak na bilo kom jeziku. A očigledno je iz izveštaja da sama slušalica koja mu je uvu, odnosno taj sistem, da to samo pogoršava situaciju. E sad, tehnička kabina je u jednom trenutku morala da ukine taj audio sistem, budući da smo tokom jedne faze imali zaštićene svedoke, tako da je ono što se prenosilo putem tih zvučnika moglo da se čuje. Budući da tokom faze Odbrane nemamo zaštićene svedoke, čini nam se da bi mogla da se ublaži sva ta nelagodnost ukoliko bi ponovo mogli da se vratimo na taj stari sistem, a to je da se na stolu ispred njega postave zvučnici određene jačine zvuka, kako bi mogao da prati svedočenje. Tehnička kabina je u stanju da to izvede, međutim, potrebna je dozvola Pretresnog veća kako bi se uvela ta modifikacija.

SUDIJA ROBINSON: To je interesantno. Samo da se posavetujem.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, čuli ste šta je rekao gospodin Kej. Kakav je vaš stav o tome?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pre svega, gospodine Robinson (Robinson), to je jedna sitnica. To je u problemu, u zdravstvenim problemima koje imam zaista jedna sitnica i svakako ne može da smeta. Može da pomogne. Nije tačno da mi veoma smetaju slušalice ali to je poslednja stvar i uopšte taj otorinolaringologološki aspekt stvari je poslednja stvar u kompleksu problema koje ja imam.

SUDIJA ROBINSON: Da li želite da razmotrimo ovaj zahtev kako bi se to sprovelo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da, svakako. To bi bila jedna olakšica. Ali vam ukazujem upravo na to da je to jedna sporedna stvar.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Razmotrićemo ovo pitanje. Gospodine Najs (Nice), možete da nastavite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Juče kada smo razgovarali o tome kako su događaji u Đakovici (Gjakove) zabeleženi u nekim drugim knjigama, vi ste rekli da ukoliko je izvor tih informacija veteran OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves), u transkriptu je izašlo gospodin Voker, onda ste rekli da ste mislili na gospodina Vokera (William Walker), recite nam zbog čega kažete da je gospodin Voker veteran OVK?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Najs, to ne kažem ja, to su rekli pripadnici terorističke organizacije OVK.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi sigurno ne brkate ono šta ste pripremljeni da kažete, dakle, da su, recimo, gospodin Holbruk (Richard Holbrooke) ili general Klark (Wesley Clark) veterani, a da ste to, u stvari, rekli za gospodina Vokera, za koga niko nikada nije rekao da je bio veteran OVK.

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Pa, nisam pripreman ni za šta da kažem, gospodine Najs, ali moguće da sam pogrešio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajmo sada knjigu “Kako viđeno, tako rečeno” (As Seen, As Told). Recite nam koje delove te knjige ste vi videli? Koje delove su vam stavili na uvid, bilo tim eksperata, bilo gospodin Đošan ili neko drugi?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ja sam iz te knjige čitao samo delove koji se odnose na Đakovicu? To je bilo pre tri godine otprilike. Nešto malo manje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ko vam je dao knjigu, odnosno, odlomke iz te knjige?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: General Đošan.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste se upoznali sa metodologijom te knjige, odnosno da je knjiga sačinjena na osnovu pojedinačnih razgovora koje su drugi ljudi obavili sa pojedinim svedocima?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne, nisam čitao druge. Samo sam, kažem, čitao ono što se odnosi na Đakovicu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vam je bila poznata metodologija rada na osnovu koje je sačinjena knjiga?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne, gospodine Najs. Ne zanima me to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste izneli određene tvrdnje o lažnom sadržaju i netačnim podacima o toj knjizi. Da li ste se vi takođe potrudili da vidite u kojoj meri se u toj knjizi obrađuju loše stvari koje je učinila OVK? Da li ste to uradili?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Pa, koliko znam iz priče sa poznicima i prijateljima, da u toj knjizi, u prvom delu te knjige, da se ne spominju zločini OVK uopšte.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Pogledajmo samo jedan deo iz ove knjige. Nemamo vremena sve detaljno da obradimo, ali mogli bismo da pogledamo jedan deo. Dokazni broj je 168. Molim da sada pogledamo stranu 172 engleskog teksta, a daćemo vam i prevod na BHS.

prevodioci: Prevodioci napominju da nemaju prevod.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hteo bih da razmotrimo dva paragrafa. To je na levoj strani, na strani 173. Ako možete da pronađete ovaj paragraf. On

počinje rečima: “početak vazdušnih udara NATO na SRJ izazvao je odmah intenziviranje nasilja i razaranja u centru Đakovice, a tokom koga su mnoge kuće spaljene, mnoge radnje opljačkane, a kosovski Albanci ubijani. Tokom noći policija i paravojska su zapalili staru pijacu. Pripadnici paravojske koja je bila prisutna su opisani kao lica koja su imala kamuflažne uniforme na sebi, a da su na rukavu imali ambleme sa tigrom. Lokalno stanovništvo je takođe identifikovalo lokalne Srbe i Rome da su učestvovali u direktnom pucanju u kuće stanovnika, kosovskih Albanaca”. Ovo sve potiče iz raznih izvora. Da li imate nešto da kažete u vezi sa tim? Da li je svaka rečenica neistinita?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ja sam tih prvih dana prevezio, odnosno još uvek nisu sva sredstva bila izvučena iz kasarne. Ovaj, izvlačio sam u rejone gde su bili razmešteni, razmeštene jedinice bataljona. Svakodnevno sam prolazio i centrom grada i, znači, ovom lokacijom, pored ove lokacije koju vi spominjete, međutim takve stvari nisam primetio, niti su mene moji potčinjeni izvestili da su nešto tako videli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Ođak, vi ste bili vojno lice na najvišem položaju tada u gradu. Ovde se spominje paravojska, spominje se užasno delo spaljivanja dela stare pijace. Zatim takođe se spominje i pljačkanje radnji. Da li je moguće da je to urađeno, a da vi to niste znali za to zato što ste se bavili nekim drugim poslom ili pak vi svedočite da je sve ovo neistina? Jednostavno, ja bih hteo da čujem koji je vaš stav u vezi sa tim.

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Sigurno da je bilo kriminala kao i u svakom ratu, ovaj, ali ja koliko sam pratio, organi unutrašnjih poslova, kao i pripadnici vojnog odseka, oni su imali zaduženje da obezbeđuju radnje, odnosno, da obezbeđuju narod od kriminalaca, ovaj, što su i sprovodili. Sigurno da je bilo kriminala i to treba osuditi. Sigurno da takve prekršioce treba kazniti, ali, ovaj, to su verovatno bili pojedinačni slučajevi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako vi sada kažete da je moguće da su tog prvog dana pojedinci počinili zločine i to zločine spaljivanja stare pijace i da su pljačkanja radnji, recite nam, po vašim saznanjima, šta je učinjeno kako bi se počinio tih krivičnih dela izveli pred lice pravde?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Prvo, ja nisam rekao da se to desilo prvog dana. Znači, rat je trajao tri meseca. Ovaj, to je moglo da se desi i drugih dana. Ja lično nisam upoznat, jer to nije moj posao. To su radili organi unutrašnjih poslova. Oni su sprovodili sva lica koja su uhvaćena u kriminalnim radnjama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li možete da nam ukažete na bilo koji dosije ili dokument u vezi sa bilo kojom osobom koja je počinila zločin u smislu pljačkanja ili spaljivanja bilo čega u Đakovici tada u martu? Molim vas, ukažite nam na to. Da li ste našli paragraf koji počinje rečima: "Od 25. marta na stotine ljudi, lokalno stanovništvo, se iselilo u sela oko Đakovice i konkretno su odlazili u Racaj (Rracaj), u Moglice (Maliq) i u Meju (Meja) i to u brda zapadno od mesta, a u isto vreme došla su mnoga interno raseljena lica u kolonama iz sela koja su se nalazila dalje na zapadu, u blizini albanske granice. Neki su takođe otišli u kuće u Brekovac (Brekoc), zatim u romsko naselje u Đakovici za koja su smatrali da su bezbednija. Jedna osoba sa kojom su razgovarali rekla je da je videla kako se Vojska Jugoslavije seli iz kasarne u objekte katoličke crkve San Antonio". Da li se u ovom paragrafu tačno opisuje kretanje stanovništva?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Prvo, gospodine Najs, na vaše prvo pitanje, kod mene u jedinici nije bilo slučajeva kriminala i ja takvih slučajeva nisam imao. I da sam imao, ja bih takva lica, prema njima bih preduzeo mere zakonom predviđene. Ja ne mogu i ne možete od mene da tražite takve dokumente. To nije moj posao da ja privodim kriminalce. Znači, to možete da tražite od organa unutrašnjih poslova. Od mene ne. Što se tiče kretanja stanovnika, ja sam to juče i napomenuo. Znači, narod se sklanjao tamo gde je mislio da mu je bezbednije. Veliki broj ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je ova verzija tačna? Da ili ne?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Pa, ne mogu da odgovorim sa da ili ne, gospodine Najs. Veliki broj stanovnika, posebno gde su se nalazili teroristi, napuštao je i odlazio tamo gde mislio da mu je bezbednije. U sam grad Đakovicu... Ja znam da se veliki deo stanovnika razmestio po selima Moglica, Rača (Race), Petrušan (Pjetershtan).

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Da li je tačno da se Vojska Jugoslavije preselila u objekte katoličke crkve u Đakovici?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Najs, taj objekat koji se graniči sa kasarnom, razdvaja ih asmo zid, je tu, faktički mi smo komšije dugo godina, 20 godina skoro. Imali smo odlične osnose sa njima. Ne sećam se kako se zove glavešina tog samostana tamo. Čini mi se otac Lovre ili tako nešto. Ja sam na zahtev mog komandanta, potpukovnika Đošana, otišao kod njega, smatrajući da, jer smo imali teške ranjenike, da nam je tu najbliže zbog istih da smestimo privremeno te ranjenike. Gospodin koga sam spomenuo,

prihvatio je to. Mi smo mu obećali da nećemo ništa unositi, da nećemo unositi oružje. To je, u stvari, samostan, nije crkva. Crkva se nalazi jedno 50 metara dalje. Uredno smo, zamolili smo ih da iznesu sve stvari vredne svoje napolje što su i uradili. Kada smo napustili objekat posle jedno desetak dana, ovaj, vretili smo sve na svoje mesto. I čak komandant je poštovao to da nije unosio oružje u objekat, jer ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Malo kasnije ćemo da čujemo nešto u vezi sa tim, ali tačno je da je Vojske Jugoslavije potražila zaštitu u jednom objektu crkve. Da li se vama čini da je to u skladu sa principima rata da vojska, u stvari, zatraži zaštitu u nekom crkvenom objektu?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Najs, vojska nije tražila nikakvu zaštitu u tom objektu, nego je smestila najteže ranjene, ovaj, jer nositi ih dalje bilo je suludo u to vreme i nemoguće i nama su životi naših vojnika bili najpreči.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledamo kraj prethodnog paragrafa, budući da smo govorili o kretanju ljudi u gradu, tu stoji da su oni u principu odlazili kod rodbine i prijatelja u drugom delu grada ili u sela u obližnjim brdima, tako da je otprilike pola stanovništva ostalo u samom gradu na kraju NATO bombardovanja, a prema lokalnim procenama, u poređenju sa drugim gradovima na Kosovu, uključujući i Peć (Peje), je maltene bio potpuno prazan. Sada, ovaj deo izveštaja vi prihvatate budući da je tačno i to se podudara sa vašim svedočenjem, da je otprilike pola stanovnika napustilo Đakovicu, zar ne?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne, ja nisam rekao da je pola stanovnika, da je iko napustio Đakovicu. Ja takve podatke nemam ...

prevodioci: Ispravka prevodioca, da je pola stanovnika ostalo u Đakovici.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo ...

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Nisam rekao da je pola stanovnika ostalo u Đakovici, gospodine Najs. Ja sam rekao da je Đakovica sigurno imala možda i duplo više stanovnika na kraju rata.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Da pogledamo sada dokument D321, tabulator 30, to je jedna od vaših izjava koju ste dali komisiji, kako bih ja shvatio nešto šta nije bilo jasno na osnovu vašeg svedočenja. Vi ste bili

komandant tog pozadinskog bataljona PVO brigade, ali ako pogledamo sada tabulator 30, molim da se stavi na grafoskop, ovo je jedna od vaše tri izjave i tu nisu isti podaci kao u ovim drugima, tu stoji da ste vi formirali četu za intervencije, zar ne?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Podaci su isti u svim izjavama. Znači, nema razlike, ovaj. Da, po naređenju komandanta, pukovnika Đošana, pošto samu komandu brigade i krajem, odnosno izdvojeno komandno mesto Prištinskog korpusa, a i u stanovništvu nije bilo drugih jedinica koje bi intervenisale u slučaju napada terorista, tako da mi je naredio da od ljudi koji se koriste za obezbeđenje, inače koji se koriste za obezbeđenje ... Koji se koriste za obezbeđenje rejonu razmeštaja jedinica, da od njih formiram četvu koja bi intervenisala u slučaju napada terorističa na bilo koji od ovih elemenata koje sam naveo ispred.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. I vi ste, u stvari, bili na čelu te jedinice. Vi ste je vodili, zar ne?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tako da ako bi bilo koja vojna jedinica, to vidimo u sledećem paragrafu: "Da je četa bila vodnog sastava, komandno odeljenje veze i tri voda, komadir čete bio sam ja kao jedini pešadijski oficir. Od naoružanja to je bilo streljačko naoružanje". Iz toga proizilazi da ukoliko su vojnici činili zločine u Đakovici, ukoliko su čistili određene delove Đakovice, oni su, u stvari, delovali pod vašom komandom. To je tačno, zar ne?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Najis, to nije tačno. Vi, ovaj, zamenjujete teze. Ja sam rekao je jedinica formirana da bi intervenisala u slučaju napada terorista i ona je upotrebljena samo jedanputa. Upotrebljena je samo prilikom blokade, prilikom izvođenja akcije protivterorističke u rejonu sela Meja, Pacaj (Pacaj), Racaj i Določaj, i tako dalje. I vrlo je teško bilo skupiti tu jedinicu jer su ostali delovi bataljona bili neobezbeđeni ukoliko tu jedinicu formiramo. Ne znam da li me razumete? Jer ti vojnici su, u stvari, obezbeđivali rejon bataljona. I u tom trenutku kada sam bio dva dana odsutan faktički je ostatak jedinice su morali da čuvaju vojnici koji nisu obučeni za to, što je dovelo u opasnost samu celu jedinicu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Odak, pojasniću vam ovo pitanje. Postaviću ga na drugi način. Sećate se da smo videli sva ona razaranja u Đakovici? To smo videli juče na onom video snimku. Sećate li se?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da, od NATO bombi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi znate da sam ja sa vama vrlo kratko prošao kroz izjavu jednog svedoka, jedne devojčice i još jedan kraći pasus iz knjige koju je napisao Hjuman rajts voč (Human Rights Watch), ali postoji ogromna količina dokaza o tome da u ljudi u Đakovici ubijani i iz Đakovice čišćeni. Moje pitanje glasi ovako: da li je u Đakovici postojala bilo koja druga naoružana jedinica osim vaše koja je bila sposobna da nanese oštećenja na zgradama koje smo videli ili silom očisti ljude iz Đakovice ili ubija ih u Đakovici? Da li je tamo postojala bilo koja naoružana jedinica osim vaše čete za intervenciju?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Prvo, gospodine Najs, ljudi u Đakovici nisu proterivani i ubijani. To je totalna laž ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak ...

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: ... a drugo ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: ... Pretresno veće ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, pitam se postoji li možda neka tehnička ekspertiza kojom bi mogao da se ustanovi uzrok štete nanete tim zgradama, da se ustanovi da li šteta dolazi od bombe bačene iz vazduha ili od artiljerije?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imam neke dokaze o tome i doći ću na to u mojim sledećim pitanjima. Dakle, odgovorite sada na moje pitanje. Da li je u Đakovici postojala bilo koja druga naoružana jedinica, osim čete za intervenciju na čijem ste čelu bili vi, koja je imala kapacitet da oštećuje zgrade i isteruje ljude iz kuća, ubija ih i čisti iz Đakovice?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Najs, moja jedinica prvo nije namenjena za te stvari, za borbu ikakvu. Moja jedinica je logistička jedinica i namenjena je za snabdevanje jedinica municijom, hranom, gorivom i zbrinjavanjem povređenih, tako da to je bio težišni zadatak, a jedino gde je angažovana, je angažovana u blokadi prilikom protivterorističke akcije u Meji, opet ponavljam. Znači, ni u jednoj drugoj situaciji ta jedinica nije mogla, niti je bila upotrebljena.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Đakovica nije ogroman grad, ali nije ni mali. Možete li vi da nam kažete da li je tamo postojala bilo kakva druga jedinica, policijska jedinica, vojna jedinica, paravojna jedinica za koju smatrate da je mogla da ubija ljude, tera ih iz njihovih kuća i uništava te kuće?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ja ponavljam da niko nije ubijao ljude i palio kuće. A osim moje jedinice, napomenuo sam, da je bio, da je bila četa veze koja je opsluživala komandu brigade, a koliko je bilo jedinica milicije, to mi nije poznato. Paravojnih jedinica sigurno nije bilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ako sada pogledamo poslednji deo vaše izjave, govorite o 25. aprilu, o Racaju. Ovde je izvedeno mnogo dokaza kojima se, između ostalog, bavio i optuženi, o tome da su ljudi jednostavno isterani iz Racaja. Da li vi kažete da je to da su ljudi isterani iz Racaja jednostavno apsolutna neistina ili vi kažete da je možda moguće da je neka druga jedinica bila tamo i isterala te ljude, ali da to nije bila vaša jedinica. Kakav je tačno vaš stav o tome?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Nije istina da su ljudi isterani. Ja sam napomenuo koja je taktika i na koji način su radili teroristi. Oni su sami terali stanovništvo sela da bi predstavili kako oni beže od vojske. To se dešavalo od 1998. godine do kraja rata. Sve vreme su primenjivali isti način rada, jer stanovništvo nigde nije bežalo gde nije bilo terorista i vojske.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je vaša tvrdnja, ali vi nemate nikakav dokument iz predmetnog vremena koji tu tvrdnju potvrđuje, zar ne?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Pa nemam, gospodine Najs. Nemam, gospodine Najs, ali, ovaj, za razliku od vas, ja sam bio dole pa sam to video.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da vidim da li sam razumeo ono šta vi kažete. Vi, znači, kažete: OVK bi ušla u neko selo, isterala ljude, spalila kuće. Jadni seljani onda su ostavljeni u šumi i šta onda oni rade sledeće da bi izgledalo da je to napravila vojska, tu sam se malo izgubio?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne, gospodine Najs, vi ste to potpuno pogrešno shvatili. Ja sam rekao da teroristi dođu u selo, izvrše prisilnu mobilizaciju, prodaju prisilno stanovništvu oružje. Puške su prodavali od 200 do 300 maraka, tada u to vreme. Postave punktove oko sela. Narede stanovništvu da kopa rovove i saobraćajnice oko sela i time stvaraju privid da se selo brani od vojske koja ne napada. Kada oni izvrše napad na vojsku

i vojska odgovori na taj napad, odnosno, napadne teroriste u tom selu, oni naredi stanovništvu da napusti selo i time stvaraju privid da vojska tera stanovništvo. A, u stvari, vojska se samo bori protiv terorista. To je celokupna i, ovaj, to je celokupan način rada koji su teroristi primenjivali u svim selima na Kosovu. Verovatno u svim, jer ono šta sam ja video, a video sam dosta dok sam bio 1998. godine komandant borbene grupe, svuda su to primenjivali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači sve se to planiralo od samog početka? Sve je to isplanirano kako bi izgledalo kako se radi o strašnom napadu vojske na nedužna sela, a nedužni seljani zapravo vrlo dobro znaju šta im se dogodilo.

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ja ponavljam opet, gospodine Najs, stanovnici sela gde nisu bili, gde nisu dolazili teroristi, nisu ni napuštali sela, niti su imali razloga da beže od vojske niti su bežali.

SUDIJA ROBINSON: Potpukovniče, ljudi kojima su to radili bili su uglavnom iste nacionalnosti?

SVEDOK ODAK: Da, da. To su ljudi albanske nacionalnosti...

SUDIJA ROBINSON: Nije li to pomalo čudno?

SVEDOK ODAK: Ne, gospodine Robinson, to nije čudno, zato što tu nije preovladala ideologija nego sila. Znači, oni narod nisu pridobijali ideologijom nego silom, gospodine Robinson. Nisu bez razloga ubijali svoje sunarodnike koji su razmišljali drugačije nego oni, odnosno koji su bili lojalni državi, lojalni građani ove države, Srbije i Crne Gore, odnosno, Jugoslavije tada.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, nastavite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što se dotaknemo one štete koju je predsedavajući sudija malopre spomenuo, moram da vam objasnim moj stav, gospodine Odak. Vi, kao i mnogi drugi komandiri četa i komandanti bataljona, ste se našli u događajima tokom kojih ste bilo naložili, bilo dozvolili ljudima kojima ste komandovali da čine zločine za koje ste znali da će proći nekažnjeno zato što ste služili vašim političkim vođama među kojima je bio i ovaj optuženi. To je stvarna istina, zar ne?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: To je potpuna neistina i vaša velika insinucija. I ne dozvoljavam da vređate moje kolege koji su se hrabro i časno borili za slobodu svoje domovine, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A vi sada ne možete iznaći nikakvo objašnjenje za to kako je došlo do smrti koje su dovele do masovnih grobnica u Đakovici, da objasnite uništenje i čišćenje dela tog grada, zato što ste vi za to odgovorni. Vi to znate i u ovaj Sud ste došli da biste o tome lagali. To je istina, zar ne?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Najs, ja sam oduševljen vašim džentlmenkim ponašanjem, ali ja se neću spuštati na vaš nivo. To što vi kažete to je potpuna laž. Ja sam proveo sve vreme u Đakovici. Izvršavao sam zadatke koje sam dobijao od pretpostavljenih. To su bili isključivo zadaci, u prvom delu dok sam bio 52. brigadi, zadaci snabdevanja jedinica. Izvršavao sam svoje zadatke savesno i odgovorno. Niko od starešina i vojnika nije počinio nikakav zločin. Oni koji su počinili... koji su pokušali da počine zločine, iz brigade, već sam napomenuo to, oni su privedeni organima vojne policije i prema njima su preduzete mere.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Njihova imena, molim? I recite mi isto tako šta se onda njima dogodilo posle toga?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Najs, ja nisam bio u komandi brigade. Ja sam komandant bataljona i ti vojnici nisu iz sastava moje jedinice. Oni su bili iz nekog divizionara, ne znam koga, ali o tome nas je informisao komandant brigade. Šta je bilo dalje, to nije naš posao. To je stvar pravosuđa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Pogledajmo dokazni predmet 88. To je izveštaj sudskog veštaka gospodina Ridlmajera (Andras Janos Riedlmayer). Prvo, hoću da pogledate nekoliko stvari iz pisanog dela izveštaja, a onda ćemo pogledati fotografije i druge materijale koje je on analizirao, a koji se odnose na Đakovicu. Dakle, prvo ... Ovaj dokument, uzgred budi rečeno, imamo samo na engleskom. Dakle, dokazni predmet 88, paragraf 2.1. Molim da se to stavi na grafoskop. Ja ću da vam pročitam neke od pasusa i da vas zamolim da prokomentarišete. Vidite, pred ovim Sudom svedočio je sudski veštak za građevine. I on, između ostalog, kaže da su jugoslovenske vlasti i drugi izvori izneli tvrdnju da je na Kosovu oštećen ili uništen veći broj važnih istorijskih i verskih spomenika i objekata na Kosovu. On kaže da je kompleks Hadum džamije u Đakovici jedno od takvih mesta za koje

je izneta takva tvrdnja. On, zatim, kaže: "Od gorenavedenih lokaliteta, ni na jednom od njih nije pronađen nikakav znak štete koji može da se pripiše vazdušnom napadu. Za neke od lokaliteta, uključujući nekoliko lokaliteta Srpske pravoslavne crkve i nekoliko nesrpskih lokaliteta, kao što je Sinan-pašina džamija i dva otomanska mosta, ustanovljeno je da su netaknuti". Dakle, to je veštak koji je pogledao Hadum džamiju, uporedio sa navodima koji su izneti o tome da je ta džamija bombardovana i rekao, "ne", da nema nikakvog znaka bombardovanja. Da li vi dozvoljavate mogućnost da možda Hadum džamija uopšte nije bombardovana, jer vi niste bili tamo, zar ne?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ja nisam bio kod same Hadum džamije. Ali opet napominjem, taj deo grada koji gravitira prema objektu Čabrat svakodnevno je bombardovan. Prvih dana rata najviše. I tu su ulice veoma uske. Kuće su jedna do druge. I oko džamije je takođe puno kuća. To sam ranije video mnogo puta sa objekta tog Cabrat brda. Tako da je moguće da je ona zapaljena od okolnih kuća, jer ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro ...

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: ... opet napominjem, znači, taj prvi dan ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Hvala. Mislim da sada ponavljate.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, možete li da potvrdite da se ovaj ekspert bavio samo kulturnim spomenicima?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, ali ako pogledamo sledeći paragraf, molim da se pomakne strana ...

SUDIJA ROBINSON: Mislim da imamo problem sa prevodom. Počnite ponovo, molim vas.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Evo, sledeći paragraf kaže sledeće, druga rečenica ...

SUDIJA ROBINSON: Ovo šta sam rekao nije ušlo u transkript. Imali smo problem sa prevodom. Ja sam, dakle, rekao: "'Gospodine Najs, možete li da potvrdite da je taj veštak gledao samo kulturne spomenike?' Tužilaštvo: 'Da, on je upravo to uradio'."

SUDIJA KVON: Počnite od početka tog paragrafa, jer se pominje pijaca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Citiram: "Drugi lokaliteti oštećeni su ili uništeni, ali do štete je očigledno došlo sa zemlje, a ne iz vazduha. To su: Muzej Prizrenske lige (Muzej i Lidhes se Prizrenit), kompleks Hadum džamije i istorijski Bazar i u Peći i u Đakovici, katolička crkva svetog Antuna nije pogođena iz vazduha, nego je Vojske Jugoslavije zauzela i pretvorila u vojni objekat". Dakle, idemo redom. Pijaca koja se, čini mi se, pominje na drugoj strani je, prema rečima ovog veštaka, uništena odozgo prema gore, da tako kažemo, da je zapaljena. Da li dozvoljavate mogućnost da je ta tvrdnja tačna?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne. Ja takva saznanja nemam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je ona možda tačna? Ja vam dajem svaku priliku, gospodine Odak, da se ne vezujete za neke stvari o kojima nemate saznanja. Ja sam vas puno pitao i o policiji i o paravojsci i o drugima. Da li je možda moguće da su pijacu zapalili ljudi koji su je želeli da zapale? Da li je to moguće?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ja opet kažem, ja takvih saznanja nemam i ne mogu da kažem da li je moguće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada tačka 2. Sada da okrenemo stranu, paragraf 2, tačka 2. Tu piše ovo: "Tri od četiri dobro sačuvana istorijska urbana centra na Kosovu pretrpela su tešku štetu tokom proleća 1999. godine: Peć, Đakovica i Vučitrn (Vushtrri). Uprkos navodima jugoslovenskih vlasti, iz prirode štete očigledno je da šteta nije rezultat bombardovanja iz vazduha, nego posledica požara koji su podmetnuti na tlu u individualnim zgradama. U izjavama očevidaca identifikuje se srpska policija, Vojska Jugoslavije, paravojska i u nekim slučajevima srpski civili kao počinioci tih napada. Izgleda da su napadi bili usmereni na razaranje zgrada i kulturnih i verskih spomenika povezanih sa albanskim stanovništvom". Recite nam da li je analiza ovog sudskog veštaka pogrešna?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Najš, mislim da se mi vrtimo u krug stalno. Što se tiče objekata, veliki broj objekata je pogođen NATO bombardovanjem. Ja ne mogu da kažem sada, moguće da je bilo, ovaj, individualnih slučajeva paljenja objekata. Moguće, vrlo moguće. Rat je. To ima u svakom ratu i, ovaj, međutim, ne možemo da kažemo... Ako je NATO, ako je NATO bombama oštećen jedan objekat, on je izazvao paljenje drugih

objekata. Opet kažem, Đakovica je vrlo karakterističan grad, jer su ulice vrlo uske. Kuće su jedna do druge i to je, to se tako i dešavalo uglavnom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo još jedan pasus, strana 9, paragraf 2, tačka 4. Ovaj veštak spomenuo je više ljudi kao svoj izvor i svoj izveštaj podupire fusnotama. On ovde kaže sledeće: “Katolička crkva svetog Antuna u Prištini (Pristine), katolička crkva Svetog Antuna u Đakovici, kao i franjevački samostan koji se nalazi do nje zauzeti su od strane trupa Vojske Jugoslavije na početku vazdušnih napada NATO-a i korišćeni su kao objekti, što je kršenje ratnog prava, slično zloupotrebi simbola Crvenog krsta”. Zatim u vezi sa Prištinom kaže ... Recite nam zapravo da li ste vi išli u Prištinu? Da li znate šta se dogodilo u Prištini?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne, ne. Ne znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro ...

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Sve vreme rata sam bio ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: ... onda ćemo preskočiti Prištinu, u redu. I, dakle, za Đakovicu kaže sledeće: “U slučaju crkve u Đakovici, oficiri i trupe iz obližnje baze Vojske Jugoslavije uselili su se u crkvu, župni dvor i samostan ‘pola sata pre nego što je počelo NATO bombardovanje’, prema rečima lokalnog župnika. Trupe Vojske Jugoslavije izbacile su sveštenike i časne sestre i crkvene zgrade koristili kao komandni centar tokom sledeća dva meseca”. Evo, to je ono šta je župnik rekao ovom ekspertu. Recite nam da li je u pravu?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Najs, ja sam već rekao, znači, ja da sam imao nameru nešto da krijem, ja ne bih govorio o tome uopšte. Ja sam rekao da smo mi zamolili gospodina župnika koji je pristao na to. Ušli smo u samostan uz njegovo odobrenje. Samostan smo vratili uredno. Samostan je bio oštećen od dejstva NATO avijacije, jer se graniči sa kasarnom. Mi smo zbog ranjenika vrlo brzo napustili taj, jer ranjenici, istraumirana ta deca, nisu mogla da trpe to bombardovanje tu. Zato smo brzo i napustili taj objekat i uredno smo ga vratili opaticama. Kako smo ga primili, tako smo ga i vratili. U crkvu niko nije ulazio. Crkva je bila udaljena 50 metara sa leve strane ulice od samostana i tu niko nije ulazio.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, odakle potiče ekspertiza ovog eksperta?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On se bavi takvim objektima širom sveta već niz godina. Svoju karijeru je posvetio tome i on analizira zgrade i bavi se kulturno-istorijskim spomenicima. Ja sad ne znam tačno kakvu on diplomu ima, odnosno kakve kvalifikacije, ali je pravio analizu objekata na obe strane. U svakom slučaju, možemo vrlo lako da pronađemo njegovu biografiju za vas. A sada hajde da pogledamo fotografije takođe iz dokaznog predmeta 88.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson,

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: U vezi s vašim pitanjem želim da dam još jedan prigovor. Čuli smo da gospodin Najs govori da Ridlmajer zasniva svoje tvrdnje na izjavama svedoka. On nije kompetentan da uzima izjave svedoka, kao što vi dobro znate. On nije sudija. On nije ni na kakav način kompetentan za uzimanje izjava svedoka. A te priče samo dokazuju da je ovo sve falsifikat.

SUDIJA ROBINSON: Pa, on je kvalifikovan da dobije izveštaj od bilo koga. Nema ničeg neobičnog u tome. Ne znam da li se takav izveštaj ili takva informacija mora okarakterisati kao izjava svedoka. Nastavite, molim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Evo da vas podsetim. Dokazni predmet 88. Molim da se sada fotografije stave na grafoskop. Dakle, prvo da vam objasnim, gospodine Odak. Vi ste juče kategorički tvrdili kako je došlo do uništenja pijace, kako je došlo do uništenja džamije. Ja sam vam juče pokazao fotografiju džamije i vi je niste identifikovali, ali, bez obzira na to, dali ste svoj iskaz. Hajde sada da pogledamo prvu fotografiju. Počnimo sa K29370. Ovo je, dakle, pijaca u Đakovici. Pogledajmo njegovu analizu. On ovde kaže: "Skoro sve prodavnice na pijaci su spaljene i to u jednom širokom području koje pokriva nekoliko blokova u blizini Hadum džamije. Uništena je cela istorijska pijaca koja je bila označena kao zaštićeni lokalitet, uz izuzetak jednog niza prodavnica u Ulici Abedina Torbeša, na strani ulice sa neparnim brojevima. Krovovi su se stropoštali u zgrade, a noseći zidovi između prodavnica u većini slučajeva su netaknuti. U mnogim slučajevima originalni crepovi su se još uvek nalazili na vrhu neoštećenih zidova. Nema nikakvih znakova oštećenja od eksplozije koje bi trebalo očekivati ukoliko je pijaca zaista pogođena iz vazduha. Jugoslovenske vlasti utvrdile su da je

štetu pijaci i Hadum džamiji naneo NATO vazдушnim udarima. Tokom leta uklonjen je šut, ali u oktobru 1999. godine još nije počela obnova unutar same pijace". I tu je beleška i fotografija, na levoj strani fotografije je pijaca u Đakovici koju je tajno snimio lokalni meštаниn Petrit Domi (Petrit Domi) 1. aprila 1999. godine. I kaže se da Domi još ima druge fotografije leševa ubijenih koji leže ispred prodavnica na pijaci.

SUDIJA KVON: Da li je to 4. januar?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, ne. Možda je 1. april, da 1. april. Da, to je američki način pisanja datuma. Dakle, recite nam, molim vas, da li u činjenicama koje on iznosi o tome da su kolabirani krovovi, da su na vrhu zidova još ostali crepovi i druge stvari koje pokazuju da se tu radilo o spaljivanju zgrada, možete li vi od svega toga bilo šta da osporite?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Najs, ja sam to i malopre rekao. Mislim stalno se vraćamo na istu temu i govorimo isto. Ja ne tvrdim da nije bilo pojedinačnih zločina, opet kažem. Ali većina paljevina koje su nastale u džamiji su od dejstva NATO agresije, jer, opet napominjem, sve ove zgrade i sve ove kuće su jedna do druge, tako da paljenjem jedne kuće izazivani su veliki požari celih četvrti u Đakovici. A posebno je oštećen taj deo koji je najviše gađan u NATO agresiji, to je objekat Čabrat i taj deo naselja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeću stranu, molim. Sledeću stranu molim, gospodine Prendergast. Još jedan detalj, a onda moramo skoro da završimo. Evo, ovaj veštak je sledeće zapisao o bombardovanju ...

SUDIJA ROBINSON: Da li, generalno govoreći, posle bombardovanja dolazi do požara?

TUŽILAC NAJS: Ja ne mogu da odgovorim na to pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Da li vi možete nešto da kažete u vezi sa tim, potpukovniče?

SVEDOK ODAK: Nisam razumeo pitanje, izvinite.

SUDIJA ROBINSON: Generalno govoreći, da li posle bombardovanja dolazi do požara?

SVEDOK ODAK: Da, da. Apsolutno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da vidimo šta je gospodinu Ridlmajeru rekao jedan od njegovih izvora informacija. Jedan informator slušao je radio i čuo večernje vesti 24. marta u 20.00 na srpskom radiju, a gde je rečeno da su centar Beograda, Novog Sada, Prištine i Đakovice bombardovali avioni NATO. Taj informator kaže da je bio zaprepašćen, budući da on živi u centru grada i da u tom trenutku još nije čuo nikakve ni avione, ni eksplozije u blizini. On je gospodinu Ridlmajeru objasnio da je jednu bazu Vojske Jugoslavije na periferiji grada nešto kasnije pogodila jedna bomba, ali ne centar grada. Posle toga, kaže sledeće: "Posle toga, posle ponoći, došli su srpska policija i civili, peške i automobilima i Hadum džamiju i celo okolno područje pijace zapalili i počeli da ubijaju ljude". Dakle, ovo je iskaz nekoga ko je morao da reaguje zato što je ono šta je javljeno na radiju, prema njegovim saznanjima, bila laž. Da li je možda ovaj informator u pravu? Da li je možda pijacu zapalila policija i civili koji su takođe ubijali ljude? Da li je to možda tačno?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Najs, pa ne znam koji put više vam ponavljam da ja takva saznanja nemam. O onome šta imam saznanja, ja sam rekao i ja bih vas molio da ... Postavljate mi stalno ista pitanje. Mogu da vam odgovorim opet isto.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Odak, ja sam skoro pri kraju. Vi ste svedočili i ako se vaše svedočenje prihvati, onda će Pretresno veće na to da se osloni, a vi ste rekli da Srbi ništa loše nisu činili, kao ni vojska ni policija u gradu gde ste vi bili najviše vojno lice. Ja vam sada dajem priliku da date komentar i da kažete nešto suprotno. Molim da sada pogledamo stranu 9373.

SUDIJA ROBINSON: Kada je gospodin Ridlmajer prikupio ove dokaze i ovo svedočanstvo?

TUŽILAC NAJS: 26. oktobra, odnosno to je datum izveštaja, 26. oktobar 1999. godine. Mislim da je tada izvršen pregled. Nisam siguran.

SUDIJA ROBINSON: I on je to obavio u ime Tužilaštva?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da ne. Mislim da je on bio nezavisan savetnik UNMIK-a (United Nations Mission in Kosovo) 2001. godine i da

smo mi, u stvari, preko UNMIK-a došli do njega. Imam gore u kancelariji njegovu biografiju, pa ću da vam je dostavim. Hteo bih sada da pogledamo ovu fotografiju džamije. Vidimo drveni deo ispred džamije koja je potpuno spaljen i on kaže sledeće: da su se olovo na krovu i na tri male kupole skroz istopili u vatri. A onda takođe da su spaljena masivna drvena vrata. Takođe da su spaljeni i poluokrugli prozori iznad vrata. Zatim takođe kaže da je velika šteta naneta zidovima i unutrašnjosti. Takođe da je i gornji deo balkona oštećen, a takođe da je i pao minaret koji je izgleda oštećen na samom početku i to pored biblioteke koja se nalazila do džamije i na koju je pao zid. Dakle, to je njegov opis. A ako pogledamo sledeću stranu, videćemo da daje i detalje u vezi sa onim šta mu je rekao jedan informator: "Prve noći NATO bombardovanja, 24. marta srpski radio je najavio da NATO bombarduje Beograd, Novi Sad, Prištinu i Đakovicu". Dakle, ponovo onaj isti deo, tako da je informator bio zapanjen. A onda zatim stoji da je jedna zapaljiva naprava bačena na vrata džamije. Međutim, samo spoljni drveni deo je zapaljen, a unutrašnjost džamije nije, iako je taj projektil bio ubačen kroz otvor iznad vrata. A razlog za to je što su se ranije stariji vernici požalili da je velika promaja u džamiji i da to dolazi kroz otvor iznad drvenog otvora i tu je stavljena jedna drvena pregrada. E sada, ta pregrada, u stvari ta daska je zapaljena i, prema Ridlmajeru, tu se vide i oznake svega toga. Međutim, to je sprečilo da ova zapaljiva naprava izazove požar u unutrašnjosti džamije. Zatim su takođe i vrata škole i biblioteke pored takođe bila zapaljena, a srušen je i minaret džamije, a to je sve prema informacijama ovog informatora od 8. maja 1999. godine. Takođe imamo i detalje svega toga na osnovu izveštaja eksperta iz 1999. godine koji je tada radio za UNMIK. Preći ćemo na te detalje kasnije. Da li želite da date neki komentar u vezi sa svim ovim detaljima koje je on izneo?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Pa, gospodine Najš, tu noć sam se nalazio u kasarni koja je razorena potpuno i ona je prva pogođena, a zatim se kiša bombi sasula na Čabrat. Ja sam izvlačio sredstva. Već u tom trenutku gornji deo kuća, ovaj, goreo je i požar se brzo širio prema donjem delu grada. Prolazio sam tuda i video sam veliki broj kola, vatrogasnih kola koja su pokušavala da ugase taj požar. To je ono šta sam video i smatram i tvrdim da je to od NATO bombardovanja.

SUDIJA BONONI: Gospodine Odak, da li se sećate kada je počelo bombardovanje?

SVEDOK ODAK: Pa bombardovanje je počelo negde u večerenjim časovima, pred ... Ne mogu tačno da se setim. Ja mislim između 19.00 i 20.00.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako ćemo da kažemo da su svi požari izazvani NATO bombardovanjem, da li možete da objasnite zbog čega se Vojska Jugoslavije žalila na to da neki rezervisti idu okolo i pale objekte? I zašto je bilo potrebno da oni idu okolo i još dodatno pale neke objekte? Izvinite, MUP se žalio da rezervisti Vojske Jugoslavije to rade.

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Najš, ja ne znam na koga se to konkretno odnosi, ali ako su bilo kakvu žalbu, ovaj, imali, oni su je, ovaj, u saradnji sa komandantom moje jedinice generalom, pukovnikom Đošanom rešavali. Opet ponavljam, moguće da je bilo pojedinačnih tih ekcesa, ali ja koliko znam u našoj brigadi ne. Taj izveštaj što je dao gospodin Čolić, on se direktno, u njemu se nigde ne spominje da se tu radi strogo o Đakovici. Koliko sam ja shvatio u izveštaju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nemam više vremena, međutim, želim da ponovim ono šta sam rekao. S obzirom da ste vi isključili mogućnost da su bilo koje druge snage, paravojska ili policija, po vašim saznanjima, odgovorne za ono šta se dešavalo u Đakovici, ja tvrdim i to veoma jasno, gospodine Odač, da ste vi odgovorni, dakle, vi, vi i vaši ljudi, da ste vi odgovorni za zločine, za teške zločine koji su počinjeni u Đakovici, a vi, kao i drugi komandanti ste došli ovde kako biste lagali budući da pružate podršku jedni drugima jer ste svi odgovorni i to je tazlog zbog čega ste vi ovamo došli i lagali, zar ne?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Najš, to su samo vaše želje. To je ... To šta ste izrekli je potpuno netačno. Mi smo samo izvršavali svoje vojničke zadatke i branili svoju zemlju. To što vi tvrdite nema veze sa istinom.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja imam ovde kopije biografije doktora Ridlmajera. Naravno, to je u dokaznom predmetu, ali mogu i ovo da vam dam. On ima veoma opsežno obrazovanje u vezi sa raznim stvarima na Balkanu, zatim turskim objektima i tako dalje. Takođe, on je saosnivač jednog projekta vezano za kulturološko nasleđe na Kosovu. To je pokrenuto 1999. godine i onda je on zbog toga bio na terenu, a pregledao je razna

mesta i razne objekte. Sve je to beležio, a nakon toga je postao savetnik UNMIK-a.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Najš. Gospodine Miloševiću, da li imate dodatnih pitanja?

DODATNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pokušaću, gospodine Robinson. Postavljeno vam je pitanje na početku da li ste vi videli nekog ubijenog teroristu ...

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne, nisam ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sećate li se da vam je postavljeno to pitanje?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Postavljeno je pitanje za 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste. Da li ste videli nekog ubijenog teroristu? Vi niste imali prilike da odgovorite. Kako je to moguće da ne vidite nijednog? Da li to znači ono što je izvukao zaključak gospodin Najš da teroristi nisu poginuli?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne, ne, ne. Gde god smo, ovaj, imali sukob sa teroristima našli smo krvavih tragova dosta, međutim, kao i svaka, oni su izvlačili svoje ranjenike i poginule.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U vezi sa tim par stotina ličnih karata koje ste našli u selu Nec (Nec), da li se ijedan Albanac žalio da su im oduzimane lične karte?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali vi ste te lične karte našli lično?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vaš bataljon je bio jedina jedinica u Đakovici. Je li to nesporno?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I vaš bataljon je logistički bataljon, je l' to nesporno?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' nesporno da vaš bataljon nije borbena jedinica?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ako se u jednom gradu nalazi jedna neborbena jedinica, da li je pretpostavka da tu treba da se vrši neka borba ili neka borbena dejstva ili ne?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Pa, sigurno da ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodin Najs vam je rekao da, pomenuo je velike topove od 20, 30 i 40 milimetara koji su tako veliki da mogu da pucaju u avion. Da li u zemaljskoj artiljeriji postoje topovi tog kalibra uopšte?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne, u zemaljskoj artiljeriji ne postoje. To su topovi protivvazdušne odbrane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li su svi topovi zemaljske artiljerije mnogo većeg kalibra nego što je 30, 40 i 20 milimetara?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da, to su, ako uzmemo minobacače, znači, polaze tek od 60 milimetara pa nadalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dakle, tek od 60 pa naviše. Dakle, da li su kalibri protivavionskih oruđa u stvari, najmanji kalibri artiljerijskih oruđa?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodin Najs vam je postavio pitanje u vezi Komisije i šta je ona radila, jeste li njoj davali, jeste li njoj davali izjave. Inače, on je ovde prezentirao jedan dokument Generalštaba Vojske Jugoslavije za vreme unakrsnog ispitivanja generala Geze Farkaša, dokument Generalštaba Vojske Jugoslavije koji se odnosi na taj ekspertski tim. To je ovde označeno kao tabulator 10 u onome što je gospodin Najs izneo, a pre nije to uvedeno. Molim vas, stavite na grafoskop, hoću da pročitate šta ovde piše. To je dokument koji je ovde gospodin Najs prezentirao... Generalštaba.

Ja se nadam da se vidi i bez toga odvajanja. Šta piše? Je l' imate to šta sam ja označio, podvukao? Šta piše gore na vrhu?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: "Praćenje analize dokumenata ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čekajte, čekajte. Šta piše? Je l' piše "Zadaci ekspertskeg tima"?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da, da. "Zadaci ekspertskeg tima".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, tu je taj zadatak ekspertskeg tima o kome vas je pitao gospodin Najs. I šta piše? Šta je zadatak tog ekspertskeg tima?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: "Praćenje i analiza dokumenata i podataka u optužnicama tužioca Haškog tribunala protiv profesionalnih pripadnika Vojske Jugoslavije i penzionisanih vojnih lica".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Hvala, potpukovniče. Dakle ...

SUDIJA KVON: Samo trenutak jedan. Hteo bih da proverim sa gospodinom Najsom. Zar nije ovo onaj deo za koji smo uveli privremene zaštitne mere? Molim vas da to proverite.

TUŽILAC NAJS: Ne. Mislim da se to odnosilo samo na dva paragrafa.

SUDIJA KVON: Vi ste ovom svedoku pokazali ovaj paragraf ranije?

TUŽILAC NAJS: Mislim da da, ali mislim da zaštitne mere ne važe za ovaj paragraf. Evo, gospoda Diklić (Diklich) kaže da ne i na to ćemo da se i oslonimo.

SUDIJA KVON: O kom tabulatoru se radi? Tabulator 10 dokaznog predmeta 921 i, znači, zaštitne mere nisu usvojene za taj deo. U redu, onda možemo da nastavimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, potpukovniče, da li u zadatke, vi ste pročitali šta je zadatak, da li tu negde stoji možda moje ime?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, pitam vas da pogledate dobro. Gospodin Najs je ovde mnogo svedoka pitao i tvrdio kako je taj ekspertski tim formiran da pomaže meni. A tu šta piše, molim vas, da razmatra šta?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da prati podatke u optužnicama tužioca Haškog tribunala protiv profesionalnih pripadnika Vojske Jugoslavije i penzionisanih vojnih lica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, protiv profesionalnih pripadnika Vojske Jugoslavije i penzionisanih vojnih lica?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, potpukovniče. Samo da idemo dalje. Ovo može da se vrati. Videli ste snimke srušenih kuća koje vam je juče pokazao u Đakovici, bombardovanih kuća ili bilo kako oštećenih. Gospodin Najs je, ako se ja dobro sećam, rekao da je to napravljeno avgusta 1999. godine. Da li možete možda da mi kažete, šta mislite, kako to da niko pre avgusta 1999. godine nije napravio te snimke?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Pa, pretpostavljam da im nisu bili potrebni i da nisu bili nastali tada, odnosno da su možda i kasnije nastali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste rekli, potpukovniče, da je u Đakovici na kraju rata bilo gotovo duplo više stanovnika nego na početku, da je, dakle, bila prepuna stanovnika. Jeste tako rekli?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodin Najs vas je pitao ko je ubijao i vršio čišćenja Đakovice i isterivanje stanovnika, pa vas ja sada pitam jesu li ti stanovnici koji su bili, znači duplo više ih je bilo na kraju rata, bili živi ili su bili ubijeni i čišćeni?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Pa, ja sam napomenuo da je toliko bilo naroda po celoj Đakovici da, da ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Mislim bilo ih je, dakle, koliko? Duplo više?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Pa, ja pretpostavljam, možda...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ili bar 50 posto više...

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: ... 50 posto više.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala. Dakle, bili su čišćeni, ubijani, ali ih je, broj se uvećao u toku rata za vreme tog čišćenja i ubijanja, što je, naravno, logična posledica. Potpukovniče, ovaj navodni informator Ridlmajerov je rekao da je prvog dana samo bombardovana kasarna i to malte ne izvan grada, na obodu grada, kako je on rekao. Da li je prvog dana rata, vi ste bili tamo, bombardovana samo kasarna ili je još štogod bombardovano tog prvog dana?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ja sam već napomenuo. Znači, prvog dana bombardovanja bombardovana je kasarna i obekat, i objekat Čabrat na kome se nalazio ranije vatreni položaj raketnih divizionara. To je, ka tom objektu gravitira deo, deo Đakovice, naselje jedno Đakovice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, je li pala neka bomba u to naselje ili su sve bombe pale na Čabrat?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Podrazumevam da je palo i na naselje, zato što se deo naselja, zato što se deo naselja nalazi na samom brdu, na padinama brda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To vi kad kažete "bombardovan Čabrat" mislite na nameru da gađaju vojni objekat, a ne na činjenicu gde su bombe pale?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da, da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A gde su sve pale bombe prvog dana rata i dalje?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Znači, rekao sam već, pogođena je kasarna u dva ili tri navrata, a zatim, tačno, padale su na mestima gde su se nalazile, gde su se nekada nalazili raketni divizionari. Pošto su menjali često položaje na tom brdu, bili su i na obodu u blizini kuća i udaljeni od kuća, tako da su bombe padale na sve strane. Rekao sam da je masovno bombardovan Čabrat tu noć ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, sad da vidimo ...

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: ... i samim tim pogođen je i deo naselja, znači, koje se nalazi na obroncima Čabrat, na padinama Čabrata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, tog prvog dana je, znači, bombardovana Đakovica, prvog dana rata?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Te prve večeri rata.

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Po vašem sećanju sad, uopšte ne tražim od vas da date baš precizan podatak, jer niste tražili da ustanovite taj podatak. General Došan je o tome govorio. Koliko je često bombardovana Đakovica sve vreme rata?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Svakodnevno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, svakodnevno je bombardovana Đakovica?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Svakodnevno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, da vas ja pitam kao gospodin Najs, da li dozvoljavate mogućnost da u tom svakodnevnom bombardovanju Đakovice od prvog do poslednjeg dana, te bombe nisu rušile kuće, nisu palile i nisu nanosile štetu? Da li dozvoljavate tu mogućnost?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne dozvoljavam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja vam napominjem, gospodo, da je general Došan izneo tačan podatak o bombardovanju Đakovice, intenzivno sve vreme rata.

SUDIJA KVON: Gospodine Odak koja je udaljenost između kasarne u Đakovici i pijace? Dakle, na kojoj razdaljini se nalazi kasarna od pijace, od Bazara?

SVEDOK ODAK: Vazдушnom linijom ili putem, gospodine?

SUDIJA KVON: Svejedno. Vazдушnim putem, recimo. Koja je udaljenost?

SVEDOK ODAK: Pa, ja mislim oko jedan kilometar.

SUDIJA KVON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A na kojoj udaljenosti je to naselje Čabrat koje je pogođeno, od Bazara?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Pa, zavisi. To naselje počinje, znači, na padinama Čabrata, završava nekoliko desetina, možda pedesetak metara od bazara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Znači, to naselje koje je pogođeno tog prvog dana je pedesetak metara od Bazara.

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, potpukovniče...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, da li se vi slažete sa tim da je Đakovica u određenim periodima bombardovana?

TUŽILAC NAJS: Nema nikakve sumnje da su vojni ciljevi bombardovani. Ja nemam tačne datume, ali čak ni Đošan nije svedočio da je to bilo svakog dana. Budući da smo prošli kroz njegov dnevnik i videlo se da je bilo dana kada nije bilo bombardovanja. Ne, ja ne osporavam da jeste bilo bombardovanja, ali pokušaću da pronađem tačno kada je bilo bombardovanje i takođe da vidimo da li postoji precizni datumi, ali u svakom slučaju dokumentacija ne sugerise da je to bilo svakog dana.

SUDIJA KVON: Mene zanima da li je ovaj svedok u stanju da nam na karti u dokaznom predmetu 83 Tužilaštva pokaže tačno mesto kasarne i zatim mesto gde se nalazila pijaca, odnosno Bazar. Molim da se to stavi i na grafoskop, strana 24. To je karta grada Đakovice. Da li se ta mesta vide na ovoj karti? A, pre svega, recite nam gde se nalazi pijaca, bazar? Da li možete da se snađete sa ovom kartom? Da li prepoznajete ovu kartu? Možemo li još malo da uvećamo? Još malo.

SVEDOK ODAK: Ovde bi otprilike trebalo da je kasarna, mada mi je ova karta malo nejasna, ali u ovom delu bi trebalo da je kasarna.

SUDIJA KVON: A Bazar?

SVEDOK ODAK: Hadum džamija. Znači, ovo je objekat Čabrat. Znači, tu je ovaj deo naselja, a bazar trebalo bi da je tu negde. Ne mogu stvarno da procenim po ovoj karti. Trebalo bi da je tu negde.

SUDIJA KVON: Hvala vam.

TUŽILAC NAJS: Pogledaću da vidim da li imamo neku bolju kartu ako nemamo bolju među već uvršćenim dokaznim predmetima. Pokušaćemo da pronađemo neku drugu. Ali, eto, za divno čudo, teško je doći do karata.

SUDIJA KVON: Nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Potpukovniče, desno od vas se nalazi mapa Kosova sa mestima dejstava. Pokažite na toj mapi rejon Đakovice. Vrlo precizno, molim vas. Dakle, to je rejon Đakovice. Vidimo da su gusto raspoređena mesta napada bombardovanja. E sad, vidite u rekapitulaciji da li ima Đakovica, koliko je bilo napada na Đakovicu?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: 236.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To piše u donjoj levoj tabeli.

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Đakovica 236 napada. Dakle, u napadima se uvek koristi veći broj projektila, je l' tako?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Naravno ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tako da se taj broj 236 napada bi mogao da pomnoži sa nekim prosečnim brojem projektila. Da li je to tačno?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ovo je verovatno broj samo napada ukupnih po danima ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da. To su mesta napada.

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To su mesta napada. Nije reč o broju projektila. Nije reč ... Ne, to je broj napada. Šta piše gore u rekapitulaciji? Broj napada ili nešto drugo?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Broj napada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Broj napada. I kod Đakovice je koliko napada bilo?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: 236. Ali to je verovatno mnogo više...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 236 napada za 78 dana rata.

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste opisali taj prvi dan, taj prvi dan pošto ste išli, izvlačili ljude, izvlačili stvari, i tako dalje i videli ste da vartogasne jedinice gase požare koji su bili posledica bombardovanja.

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' to bilo posle bombardovanja?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, kako vam ovo izgleda što gospodin Najs tvrdi? On tvrdi da je naša policija podmetala požare, a onda naše vatrogasne jedinice koje takođe pripadaju policiji, kao što znate po formaciji, gase te požare. To bi značilo, znači, jedni policajci, a drugi policajci gase te požare. Kako vam se čini uopšte ta konstrukcija? Da li mislite da je ta konstrukcija moguća?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne, ta je konstrukcija nemoguća i zlonamerna, znači. Mislim da je poznato da vatrogasne jedinice potpadaju pod organe unutrašnjih poslova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Molim vas da objasnite sada ovo šta je Ridlmajer napisao u vezi sa ovim, ovom crkvom, samostanom, jer vi ste objasnili da ste upravo vi tamo stavili ranjenike? Da li je po vašem saznanju, s obzirom da ste vi školovan oficir Vojske Jugoslavije, zaštita ranjenika jedna od ključnih preokupacija međunarodnog humanitarnog prava?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da, u svakom slučaju. Sigurno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dakle, da ostavimo to na stranu - zaštita ranjenika jedna od glavnih preokupacija međunarodnog humanitarnog prava. A zaštita bolesnih i povređenih je jedna od ključnih briga hrišćanske vere. Da li je to tačno?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: I to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, molim vas, da vam postavim pitanja, a šta je čudno ako ste vi ranjenike smestili u samostan? Da li je time povređena crkva, humanitarno pravo ili ne znam šta drugo?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Po meni, nije ništa povređeno. Prvo i prvo, mi te ranjenike nismo smestili bez saglasnosti lokalnog sveštenika, a da ne govorim o važnosti toga zašto nam je bio potreban taj objekat, za bolnicu. Za privremenu bolnicu dok ne nađemo drugu lokaciju, jer je bilo izuzetno teških ranjenika.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, koliko vam je još potrebno vremena, zbog pauze? Ako vam je potrebno još vremena, onda ćemo sada da napravimo pauzu, pa posle toga da nastavimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Moram da pogledam beleške, pravo da vam kažem. Ne mogu sada da vam odgovorim. Možda mi i ne treba više vremena.

SUDIJA ROBINSON: Napravićemo ipak sad pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, izvolite.

TUŽILAC NAJS: Postoji i bolja karta Đakovice koja je već uvrštena u spis. To je dokazni predmet 143, tabulator 1. Imamo ovde kopije za vas. Ovakvo kako je iskopirano nije baš zadovoljavajuće, iako je verovatno bolja od one karte koju imamo u atlasu. Isto tako ta karta može da se nađe u sistemu "Senkšn" (Sanction) gde se bolje vide originalne oznake. Može i malo bolje da se zumira ukoliko neko želi da postavlja detaljnija pitanja. To je karta koju je uvrstio u spis svedok Nike Peraj (Nike Peraj) i ovde imamo njegove rukom unete oznake, brojeva 1, 2 i 3. To je možda istureno komandno mesto. Gospodin Ku (Philip Coo) je pronašao ovu kartu, proverio je i transkript, tako da ćemo sada tačno da vidimo šta znače brojevi 1, 2 i 3. Gospođa Diklić će sada da uveća deo ove karte ukoliko je potrebno da to neko pogleda.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Potpukovniče, da li ste vi u korišćenju tog samostana oštetili samostan?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne, apsolutno ne. Ja sam, ovaj, jedan od razloga što smo još brže napustili samostan to što je od, pošto je kasarna, rekao sam već, graniči se sa, samo ih deli zid, da je bilo velikih oštećenja spoljnih zidova, ovaj, od krhotina koje su iz kasarne, ovaj, letele od bombardovanja, da je oštetilo znači spoljni taj deo, deo koji je okrenut prema, prema kasarni. Znači, to je apsolutno neistina da smo mi bilo šta oštetili, a ne, kamoli uništili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, da li je ispoljen bilo kakav oblik nasilja, čak ne mislim da se neko tuče ili šta, bilo kakav oblik nasilja prema tim, pomenuo je gospodin Najs ili Ridlmajer, sestre ili ljude koji su živeli u tom samostanu?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, taj samostan, opet ponavljam, on je udaljen od crkve. Sestre su sve prešle tamo gde je crkva. Oni su i tamo imali jedan samostan. Ovo je bio novi samostan koji su napravili ne znam koje godine. Ovaj, tako da sestre uopšte nisu bile tu, niti smo mi imali kontakta sa njima. Znači, oni su nam samo uredno, iznele su sve stvari koje su mogle da iznesu iz samostana i predale su nam objekat prazan, mi smo takav objekat koristili i vratili ga na kraju. Pregledali čak sa sestrama da li je sve u redu i tako dalje. Znači, uopšte nije bilo sa tim ljudima problema ikakvih, niti su imali prigovora na naše ponašanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ridlmajer tvrdi suprotno, a vi ste bili tamo i upravo ste to vi organizovali...

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ja sam to sprovodio, da. I bio sam u kontaktu stalno sa tim ljudima u, baš sa sveštenikom, da vidim da nema... Kontaktirali smo da nema problema i tako dalje. Nikad se čovek nije žalio na bilo šta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A inače je vaš zadatak ako komandanta logističkog bataljona bio i zbrinjavanje ranjenika, medicinska nega i tako dalje ...

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sve je to spadalo u ...

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Da. To je sanitetski vod. Tu smo formirali bolnicu, u stvari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Još samo par sasvim konkretnih pitanja. Gospodin Najs je pomenuo paravojsku u Đakovici. Da li videli bilo kakvu, da ne kažem sad formaciju, evo bilo kakvu paravojnu gupu u Đakovici? Da li je postojala?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Apsolutno ne. To sigurno nije bilo, paravojnih formacija nikakvih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li je bila bilo kakva parapolicijska formacija?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne. Da je meni poznato, ne. Sigurno. Ovaj, pošto sam bio tamo, ja ih nisam video, pošto sam bio, sigurno nisam video.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pomenuo je neku kategoriju "rezervisti". Šta to znači "rezervisti"? Jesu li rezervisti bili integrisani u vojnu jedinicu ili je postojala neka posebna grupa rezervista?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne. Rezevisti su lica koja su mobilisana i koji su ušli u formacijski sastav jedinica. Da bih to pojasnio, znači, po mirnodopskoj formaciji četa može da ima, recimo, 120, a po ratnoj formaciji 150. I tih, ta razlika od 30 ljudi, oni su iz rezervnog sastava i oni ulaze u formacijski sastav jedinice, čete, znači.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se oni onda kada uđu u formacijski sastav čete po bilo čemu razlikuju od drugih vojnika?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala, potpukovniče. Nemam više pitanja, gospodine Robinson.

ADVOKAT KEJ: Možda bih mogao nešto da kažem u vezi sa kartom koja je dokazni predmet 143, tabulator 1. Možda bih ja mogao da zamolim svedoka da na jednoj od kopija koju je dostavio gospodin Najs označi neke od lokacija, ukoliko bi to bilo od pomoći Pretresnom veću.

SUDIJA ROBINSON: Da.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Hvala. Molim onda da se kopija dokaznog predmeta 143, tabulator 1 da svjedoku. Potpukovniče Odak, prvo se snađite

na ovoj karti. Ovo je karta Đakovice. Recite nam da li vi ovde prvo možete da označite mesto gde se nalazila vaša kasarna?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: To je, to je ovaj deo ovde. Da li vidite?

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Stavite ovde veliko slovo "A", molim vas i zaokružite ga. Dobro, "A" označava kasarnu. A sada nam pokažite gde se nalazila pijaca? Stavite veliko slovo "B" i zaokružite ga. Gde je brdo Čabrat? Možete li to da označite crtom? Možda je to bolje da se pokaže.

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne može crtom. Znači, ovo je cela ta dužina. U ovom pravcu se prostire brdo Čabrat. Mogao bih samo ovu granicu prema gradu gde recimo pada brdo.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Da, učinite to, molim vas. Povucite crtu uzduž karte koja pokazuje spoljni rub Čabrata. I rekli ste nam da je to bilo 50 metara od pijace?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ne, ne. Ja sam rekao da je rub naselja otprilike 50 metra, rub tog naselja koje gravitira prema Čabratu. Znači, rub naselja koji je u gradu već. To je ovaj deo, znači, ova, to je ova ulica ovde. To je ta, ja ne znam tačno kako joj je ime. Mi smo je zvali "Katolička ulica", ovaj, ona je išla, evo ovde.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Levo od ove crte, ispunite to sada linijama kako bismo mogli bolje da vidimo. Dakle, levo od crte ispunite prostor linijama. Da. Sada to možemo da vidimo. Hvala vam. A sada da li možete da pronađete mesto gde se nalazi džamija na karti i stavite slovo "D" i zaokružite?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: Ja mislim da je ovde otprilike.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Mislim da su vam dali olovku koja ne piše dobro. Imam ovde bolju. Sad je bolje. Molim vas da onda ponovo pojačate i "A" i "B" kako bismo to mogli da vidimo. Da. To je bolje. Hvala.

SUDIJA KVON: Koja je to džamija?

ADVOKAT KEJ: Hadum džamija.

SUDIJA KVON: A crkva Svetog Antuna je onda gde? Kod slova "A"?

SVEDOK ODAK: Ovde. Ja mislim ... Označene su. Ovde je tačno zid. Da, ovo je neko crtao kartu, ovaj, tačno prostor gde je bila kasarna. Znači, ovo je prostor gde je bio samostan. A crkva je ovo ovde. I to je bio stari samostan. Ovo je novi samostan ovde. On se graniči sa kasarnom. Znači, mi smo se nalazili ovde. Ovde nismo prilazili uopšte.

SUDIJA KVON: Stavite slovo "E" na crkvu svetog Antuna, na samostan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne, ne. Na samostan. Niste čuli.

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Da li je "E" crkva ili samostan?

SVEDOK ODAK – ODGOVOR: "E" je samostan. A evo, stavićemo "C".

ADVOKAT KEJ – PITANJE: Označite onda i crkvu. "C" je, znači, crkva. Hvala. Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Izjave potpukovnika Ođaka bile su označene za identifikaciju tokom svedočenja generala Đošana. To je dokazni predmet D321. Tabulator 8 nije korišćen i neće biti uvršten u spis. Tabulator 11 nije preveden. Ostaće obeležen za identifikaciju dok ne dođe prevod. Tabulator 30 je podeljen i duži deo ćemo da uvrstimo u spis. Kraći deo nije preveden i ostaće označen za identifikaciju, dok čekamo prevod. Ova karta u koju je svedok uneo oznake takođe će da se uvrste u spis.

sekretar: Karta će biti dokazni predmet D382.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mislim da bi bilo korisno da svedok išrafira onaj deo koji je, koji je onom olovkom koja se ne vidi, da pokaže Čabrat i šrafira ono područje koje je pokazao da je je padina Čabrata. To bi bilo kompletno.

SUDIJA ROBINSON: Da, u redu

SVEDOK ODAK: To bi bile granice neke. Je li u redu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, vi znate da li je u redu. Ja sam samo hteo da se to vidi.

SVEDOK ODAK: Ne, mislim da li je dovoljno vidljivo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Vidljivo je, da, vidljivo je.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, izvolite.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, na ovom programu *Sanction* vidimo uvećani deo karte i izgleda da se na tom delu karte znak za crkvu vidi, bilo "C" bilo na "E", dakle, ovo tu. Vidite. Znači, crkva je preko puta onoga za šta je svedok rekao da je kasarna. Nismo u ovom trenutku na uvećanom delu centra grada uspeali da pronađemo bilo kakvu oznaku za džamiju ni za pijacu, ali to je možda zato što ne poznajemo dovoljno kartu. Kad sam već ustao, dozvolite mi da kažem jednu stvar u vezi sa prethodnim odgovorima koji su dati Sudu. Gospodin Fišman (Fischman) je potražio informaciju o gospodinu Ridlmajeru i čini mi se da smo bili u pravu. On se prvo raspitao kod UNESCO (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization) da li će da se napravi popis štete na kulturnim objektima na Kosovu. Kad je ustanovio da se tako nešto ne planira, preko interneta objavio molbu za pomoć i finansiranje. I pridružio mu se jedan arhitekta čije smo ime videli i dobio je sredstva od Harvardskog centra za bliskoistočne studije (Harvard's Centre for Middle Eastern Studies) i Pakard instituta za društvene nauke (Packard Humanities Institute). Dakle, on je svoj rad obavljao nezavisno i bio je finansiran nezavisno.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Potpukovniče, time je vaše svedočenje završeno. Hvala vam što ste došli da svedočite na Međunarodni sud. Sada možete da idete. Ko je vaš sledeći svedok, gospodine Milošević?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ne mogu da pozovem sledećeg svedoka, jer se ne osećam dobro i ne mogu dalje da sedim ovde, a želim da kažem da se protivim svakoj raspravi u mom odsustvu.

SUDIJA ROBINSON: Kakva je priroda vaše bolesti?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa, ja mislim da ovaj doktor koji vam je poslao izveštaj ima jako dobre informacije o tome šta je. A imate izveštaje koje ste dobili. Ja, inače, poslednjih nedelja, što svako ovde zna, dolazim s velikim naporom, ali to je moja stvar.

SUDIJA ROBINSON: Dobro. Ono šta vas sada pitam, gospodine Miloševiću, je to da nam kažete kako se sada osećate. Imamo zdravstvene izveštaje, ali ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja se osećam tako, gospodine Robinson, da imam ogroman pritisak u ušuma, očima. Osećam da mi je glava teška pola tone najmanje. Smeta mi svaki zvuk. Ne svaki, ali svaki malo intenzivniji i jednostavno osećam se istovremeno tako da, sa glavoboljom koja nije jaka, ali sa pritiskom koji je neizdrživ, pritiskom u glavi i ušima.

SUDIJA ROBINSON: Hvala na tim informacijama.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, organizovali smo da vas sada u Sudu pregleda lekar. Dok se čeka da se to obavi, prekinućemo sa radom.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Pretno veće je dobilo izveštaj doktora Gerca (Gerts), doktora na Međunarodnom sudu i kao rezultat toga Pretno veće smatra da nije prikladno da danas nastavimo sa radom. Isto tako nećemo ni sutra da radimo. Drugim rečima, prekidamo sa radom do ponedeljka sledeće nedelje. Rasprava je završena.